

6х. № 405/24.06.2026

Висш адвокатски съвет:
Входящ №: 1295/2026
Дата: 29.06.2026 г.

ДО
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
ГР.СОФИЯ

СТАНОВИЩЕ

от адв.Рангел Милушев Бараков, Адвокатска колегия – Благоевград,
личен номер: 1230040027

по проект за допълнение на Етичния кодекс на адвоката

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Във връзка с изпратения за обсъждане проект за допълнение на Етичния кодекс на адвоката, с който се предлагат нов Раздел VI „Използване на системи с изкуствен интелект“ и нов Раздел VII „Достъп до електронни дела“, изразявам подкрепа за необходимостта от приемане на ясни професионални правила в двете области.

Използването на системи с изкуствен интелект вече е част от ежедневната професионална среда. Тези системи могат да бъдат полезен инструмент при обработване на информация, подготовка на проекти, анализ на значителен обем данни и техническо подпомагане на адвокатската дейност. Същевременно те не могат да заместят личната правна преценка, професионалната отговорност и задължението на адвоката да защитава интересите на клиента независимо, компетентно и добросъвестно.

В тази насока предложените разпоредби на чл. 36 и чл. 37 правилно поставят изискване адвокатът да познава предназначението, ограниченията и рисковете при използване на съответната система, както и да извършва самостоятелна проверка на всеки генериран резултат, преди да го използва в професионалната си дейност. Това е необходимо с оглед известните рискове от неточни, непълни или несъществуващи правни източници, неправилно цитирана съдебна практика, подвеждащи фактически твърдения и необосновани правни изводи.

Считам обаче, че текстът на чл. 38 следва да бъде допълнен с по-конкретно правило относно използването на данни, защитени от адвокатска тайна, лични данни и друга поверителна информация. Формулировката, че адвокатът следва да предприеме „необходимите мерки“, е правилна като принцип, но остава твърде обща за случаи, при които информацията се въвежда в публично достъпни или външни системи с изкуствен интелект.

Подходящо би било да се добави нова алинея към чл. 38 със следното съдържание: „Адвокатът не въвежда в система с изкуствен интелект данни, представляващи адвокатска тайна, лични данни или друга защитена поверителна информация, освен когато е осигурил, че доставчикът на системата не придобива право да използва тези данни за обучение, усъвършенстване или друга собствена цел и когато са налице необходимите договорни, технически и организационни гаранции за тяхната защита. Във всички останали случаи адвокатът използва необратимо анонимизирани или обезличени данни.“

Така ще бъде въведен по-ясен практически стандарт, без да се изключва използването на надеждни професионални системи, които предоставят достатъчна защита на информацията.

Следва да се прецизира и чл. 39, ал. 1 от проекта. Понятието „неконтролирани автоматизирани системи“ не е достатъчно определено и би могло да породии различно тълкуване. По-ясно би било правилото да се насочи към забрана за предоставяне на персонализиран правен съвет или за вземане на правни решения от името на клиента без предварителна и действителна преценка от адвокат.

В тази връзка може да се обсъди следната редакция: „Адвокатът не може чрез система с изкуствен интелект да предоставя на клиент или потенциален клиент персонализиран правен съвет, да формира вместо него окончателна правна преценка или да взема решение от името на клиента без лична професионална проверка, оценка и одобрение от адвоката.“

Това би запазило възможността за използване на технологиите като помощно средство, но би поставило недвусмислена граница срещу заместването на адвокатската професионална дейност с автоматизирани решения.

Относно новия Раздел VII „Достъп до електронни дела“ считам, че проектът правилно поставя акцент върху добросъвестното упражняване на правото на достъп, защитата на личните данни, професионалната тайна и недопускането на масово, систематично или автоматизирано извличане на данни от съдебни производства.

Особено важно е обаче изрично да се подчертае, че тези етични правила уреждат начина на упражняване на нормативно предоставеното право на достъп, но не могат да бъдат тълкувани като основание за неговото ограничаване извън предвиденото в закона. Етичният кодекс следва да поставя стандарти за професионално и добросъвестно поведение, без да създава допълнителни материалноправни предпоставки за достъп до електронни дела.

Поради това предлагам в чл. 40 да се добави нова алинея със следното съдържание: „Разпоредбите на този раздел уреждат етичните правила при упражняване на достъп до електронни дела и не могат да се тълкуват като основание за ограничаване на права на адвоката, предоставени със закон или с правилата на съответната електронна система.“

Подкрепям включването сред допустимите професионални цели на предварителната правна преценка за поемане на защита, проверката за наличие на свързаност и конфликт на интереси, както и подготовката на правно становище или процесуална стратегия. Тези дейности са естествена част от адвокатската професия и често предхождат формалното учредяване на процесуално представителство.

Същевременно считам, че достъпът за научноизследователска или академична дейност по чл. 40, ал. 2, т. 8 следва да бъде допълнително ограничен. Достъпът до конкретни електронни дела за такива цели може да засегне лични данни, търговска тайна, адвокатска тайна и други защитени интереси на участниците в производствата. Подходящо би било да се предвиди, че такава дейност се извършва само при използване на обезличена информация или когато данните са публично достъпни по закон.

Предлагам т.8 да придобие следната редакция: „обучителна, академична или научноизследователска дейност, свързана с развитието на правната наука или адвокатската професия, когато използваната информация е обезличена или е публично достъпна по закон.“

Уместно е и изрично да се забрани предоставянето на личните средства за електронна идентификация на други лица, както и използването на автоматизирани средства за масово извличане, индексирание или събиране на информация от електронни дела. Това би могло да се добави към чл. 40, ал. 4 с изречение: „Адвокатът не предоставя на други лица средствата си за електронна идентификация и не допуска използването им за достъп до електронни дела от негово име.“

По отношение на чл. 42, ал. 3 считам, че разпоредбата следва да бъде формулирана по-внимателно. Достъпът до електронно дело без допустима професионална цел несъмнено може да обоснове дисциплинарна отговорност, но дисциплинарното нарушение не следва да се приема за автоматично установено единствено въз основа на формалното наличие на достъп. Във всяко конкретно производство следва да бъдат установени всички релевантни обстоятелства, включително действителната цел, характерът на достъпа, наличието на вина и степента на засягане на защитените интереси.

Поради това предлагам текстът да бъде прецизиран така:
„Осъществяването на достъп до електронно дело без допустима професионална цел по чл. 40, ал. 2 или в нарушение на изискванията на този раздел може да съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 132 от Закона за адвокатурата, когато са налице останалите предпоставки за ангажиране на дисциплинарна отговорност.“

Тази редакция ще съхрани превантивната функция на правилото, без предварително да изключва необходимостта от индивидуална преценка във всяко дисциплинарно производство.

В обобщение, подкрепям приемането на предложените изменения, тъй като те отговарят на актуалните технологични предизвикателства пред адвокатската професия и създават необходима рамка за защита на професионалната тайна, независимостта на адвоката, личните данни и доверието на гражданите в адвокатурата.

Считам, че с предложените уточнения проектът би постигнал по-добър баланс между използването на нови технологии, гарантирането на професионалната отговорност на адвоката и запазването на законово установените права на адвокатите при достъп до електронни дела.

С уважение:

/адв.Бараков/

